Адольф Гладилович

ВІДКРИТТЯ МУЗЕЮ–АРХІВУ ім. ПАТРІЯРХА ЙОСИФА у МОНРЕАЛІ

Новим великим досягненням найбільшої у Монреалі української парафії Успення Божої Матері було заснування Музею–Архіву ім. Патріярха Йосифа Сліпого й збудування для нього приміщення — двоповерхової прибудови до парафіяльної священичої резиденції.

Ця дуже потрібна для збереження української спадщини в провінції Квебек установа, постала стараннями створеного для цієї мети Ініціятивного Комітету будови й організування Музею–Архіву ім. Патріярха Йосифа Сліпого. Комітет, до якого ввійшло кільканадцять українських громадян Монреалю і його околиць, очолювали: голова Церковного Комітету парафії Успення Божої Матері — Василь Гладкий, її парох, декан — о. митр. Іван Гаврилюк і управа місцевого відділу Ліги Українських Католицьких Жінок на чолі з Галиною Крісою.

В суботу, 27 березня ц. р., у вечірніх годинах, всі три священики цієї парафії: о. митр. Іван Гаврилюк, о. митр. Ярослав Гайманович і о. Володимир Возняк, в присутності великого числа українців обох віровизнань, посвятили будинок Музею–Архіву. Після посвячення відбулася у великій долішній залі будинку друга частина свята — офіційне відкриття Музею–Архіву.

"Моїм завданням було зберігати українську спадщину в провінції Квебек"

Присвячений відкриттю Музею–Архіву вечір відкрив і ним проводив Василь Гладкий. Першим до слова він попросив о. митр. Івана Гаврилюка, який довгими роками збирав українські архівні матеріяли і мистецькі пам'ятки у Квебеку.

"Моїм завданням було зберігати українську спадщину, — сказав о. митр. І. Гаврилюк, — зокрема у Квебецькій провінції, тому що тут українська громада значно менша, ніж у інших провінціях Канади, загроза відлучення Квебеку від Канади цілий час висить над нами і ті, що будували українське життя в Квебеку, мусять творити свою історію й залишити свою спадщину в цій провінції". Коли йде про новозаснований Музей–Архів, який, на його думку, повинен підлягати Деканатові, о. І. Гаврилюк вважає, що ця установа потрібна теж і для того, щоб показати нашим співгромадянам у Квебеку, що ми в цій провінції існуємо і відіграємо в ній певну ролю. Збирати пам'ятки української спадщини в Квебеку заохотив його під час відвідин у Монреалі Патріярх Йосиф. Тому тепер о. Гаврилюк запропонував назвати Музей–Архів його іменем. Досі він зібрав 86 експонатів і до кожного дав докладний опис. Між ними є такі цінні речі, як фелон, що його, мабуть, привіз з України 1901 року один із священиків, що їх вислав до Канади Митрополит Андрей Шептицький, і два антимінси, з яких один є від першого українського католицького єпископа в Канаді Никити Будки. Дуже актуальною є справа збереження пам'яток, що знаходяться в церквах парафій, які ліквідуються через брак вірних. У монреальській окрузі такою є парафія св. Йосафата у Віль–Емар. В її церковці зберігаються мощі св. Йосафата, образ артиста–маляра Леоніда Перфецького "Воскресення Христове" і дві ікони, які намалював артист–маляр Мирон Левицький.

"Наш народ був, є і далі буде"

Другий промовець на цьому вечорі, Галина Кріса, згадала про те, як багато років тому її відділ ЛУКЖ за головування Софії Барабаш почав збирати експонати, і закінчила своє слово заявою: "Ці експонати стануть гордістю будучого покоління, запевненням нашої давньої культури та історії і будуть свідками, що наш народ був, є і далі буде. Щасти нам Боже!"

"Подія історичної ваги"

В імені Ініціятивного Комітету промовляв ентузіяст плекання української культури і зберігання її пам'яток — Орест Павлів. Назвавши відкриття Музею–Архіву "подією історичної ваги", він сказав: "По обличчях присутніх видно, що всі ми раді й задоволені з того, що після кільканадцятьох років плянування й копіткої праці наш Музей–Архів став дійсністю і що ми можемо відкрити двері цієї новоствореної української установи широким колам українських та іншонаціональних відвідувачів". Промовець склав подяку всім тим, що причинилися до цього великого діла: Василеві Гладкому за збудування приміщення Музею–Архіву, о. митр. Іванові Гаврилюкові за те, що разом з відділом ЛУКЖ і Українським Клюбом Золотого Віку "Тризуб" започаткував збирання експонатів, молодому архітектові Орестові Гуменному за проєкт приміщення Музею–Архіву, його дружині Дарії Томащук–Гуменній — власниці підприємства "Тесляр–Декор" за професійне обладнання Музею–Архіву, і "працьовитим бджілкам" з Ліги Українських Католицьких Жінок, які багато напрацювалися, підготовляючи відкриття Музею–Архіву й розміщуючи в ньому експонати. Він також поінформував присутніх, що з нагоди відкриття Музею–Архіву в його приміщенні Роман і Валентина Миклащуки влаштували виставку картин й інкрустацій художників з України, та що в його залях виставляються також експонати деяких місцевих колекціонерів: колекції членів Товариства Українських Філятелістів і Нумізматиків — Степана Вербового й Івана Передерія, багата приватна колекція о. митр. Івана Гаврилюка, історичні карти України Лесі і Зенона Гаврилюків, писанки родини Бачинських, Софії Барабаш і Дони Слободян та колекція української народної кераміки Ірини і Ореста Павлових.

Із запрошених гостей першим, хто вітав організаторів Музею–Архіву, був голова місцевого відділу Конґресу Українців Канади — Ярослав Кульба. Бажаючи успіхів, він сказав, що українська монреальська громада горда з того, що має гарний музей, і

вірить, що його двері будуть відкриті для всіх громадян.

"До музею не приходіть з порожніми руками"

Відомий науковець і політичний діяч — проф. Ярослав Рудницький, який живе тепер у Монреалі, склав привітання від імени чотирьох установ — Архівного Комітету Української Народної Республіки в Оттаві, який він очолює, Українського Католицького Університету, де він є професором, Українського Вільного Університету і Української Академічної Ради у Вільному Світі. Він назвав себе жартівливо "музейним сеньйором" тому, що ще студентом у 1929–1930 роках практикував разом з нашими студентами в Українському Національному Музеї у Львові. З того часу він на все життя запам'ятав два поучення, що їх давав цим студентам директор музею Іларіон Свєнціцький: "Музей — це не статика, а динаміка", і "коли приходите до музею, або архіву, не приходіть з порожніми руками!" Тому й на відкриття Музею–Архіву він прийшов з деякими цінними матеріялами, які йому подарував.

Побажання від православних українців

На відкриття Музею–Архіву прибув також настоятель української православної парафії Святої Софії, з якою сусідує парафія Успення Божої Матері, о. прот. Ігор Куташ. При цій нагоді варто згадати, що його парафія також дбає про збереження українських пам'яток і що в одному з її двох резиденційних будинків є відділ Союзу Українок Канади "Доньки України", який має музейну кімнату з численними експонатами.

Отець прот. Ігор Куташ у своєму привітальному слові бажав музеєві успіхів та зложив найкращі побажання від "сусідньої сестринної громади".

Гарний жест учасниці перепоховання тлінних останків Патріярха Йосифа

Особливо зворушливим на цьому вечорі був виступ Тетяни Носко–Оборонів.

Дочка визначного художника–маляра й графіка Петра Носка й дружина покійного журналіста й громадського діяча Євгена Оборонова, живо й з захопленням розповіла про свою участь в урочистому перенесенні тлінних останків покійного Патріярха Йосифа до Собору св. Юра у Львові. З уваги на те, що йому присвячено Музей–Архів, вона подарувала для музею компллект знімок з перепоховання, які привезла з тих урочистостей.

"Нам не треба ділитися"

У своєму заключному слові господар вечора Василь Гладкий сказав, що в цій парафії давно говорилося про потребу побудувати музей, але щойно відзначування 100–ліття поселення українців у Канаді і 100–ліття з дня народження Патріярха Йосифа дали поштовх до здійснення цієї ідеї. "Вимагало це багато труду, часу і здоров'я, — сказав голова Парафіяльного Комітету, — але тепер бачимо, що ця ідея була добра і що ми на правильній дорозі". Він підкреслив, що наша пісня, культура, церкви й установи — все це спільне добро усіх українців, без огляду на їхнє віровизнання, і що нам не треба ділитися, а триматися разом, бо ми брати, члени одного українського народу.

По закіченні своєї промови він вручив ключі до музейного будинку Орестові Павлову, як кураторові музею–архіву. Орест Павлів у свою чергу подякував за довір'я та попросив присутніх оглянути експонати, вписуватися до книги відвідувачів та складати пожертви на потреби музею–архіву.

"Наша Мета" — 8, 15 травня 1993 р.